

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020

ΜΑΘΗΜΑ : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ (24)

ΧΡΟΝΟΣ : 3 ώρες

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Δευτέρα, 15 Ιουνίου 2020

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΔΕΚΑ (10) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ Α

1. α)

Τιμή P	Ποσότητα Q
10	100
20	200
$\Delta P = 10$	$\Delta Q = 100$

$$E_s = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2}$$

$$E_s = \frac{100}{10} \times \frac{10 + 20}{100 + 200}$$

$$E_s = \frac{3,000}{3,000}$$

$$E_s = 1$$

Κεφ. 1, ενότ. 3.1, σελ. 28

$E_s = 1$ Μοναδιαία ελαστικότητα προσφοράς

Κεφ. 1, ενότ. 3.2, σελ. 31

Μονάδες 3

β)

Τιμή P	Ποσότητα Q
40	190
X = ;	170
$\Delta P = P_2 - 40$	$\Delta Q = 20$

$$E_D = 0,5$$

$$E_D = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2}$$

$$0,5 = \frac{20}{P_2 - 40} \times \frac{40 + P_2}{190 + 170}$$

$$0,5 = \frac{20 \times (40 + P_2)}{(P_2 - 40) \times 360}$$

$$0,5 = \frac{800 + 20 P_2}{360 P_2 - 14.400}$$

$$800 + 20 P_2 = 0,5 (360 P_2 - 14.400)$$

$$800 + 20 P_2 = 180 P_2 - 7.200$$

$$800 + 7.200 = 180 P_2 - 20 P_2$$

$$8.000 = 160 P_2$$

$$P_2 = \frac{8.000}{160}$$

$$P_2 = \text{€}50$$

Κεφ. 1, ενότ. 2.1, σελ. 9

Μονάδες 4

γ) $TR = P \times Q$

$$TR_1 = P_1 \times Q_1 \quad TR_1 = 30 \times 220\,000 \quad TR_1 = 6.600.000$$

$$TR_2 = P_2 \times Q_2 \quad TR_2 = 40 \times 190\,000 \quad TR_2 = \underline{7.600.000}$$

Αύξηση Συνολικής Δαπάνης €1.000.000

Κεφ. 1, ενότ. 2.4, σελ. 19

Μονάδες 3

- δ) Η αύξηση στη Συνολική Δαπάνη οφείλεται στο γεγονός ότι η ποσοστιαία αύξηση της τιμής του αγαθού προκαλεί μικρότερη ποσοστιαία μείωση στη ζητούμενη ποσότητα .

Κεφ. 1, ενότ. 2.4, σελ. 21

Μονάδες 2

2. Η ζήτηση ενός αγαθού βραχυχρόνια είναι ανελαστική γιατί η αρχική αντίδραση των καταναλωτών στις μεταβολές της τιμής είναι συνήθως μικρή, αφού υπάρχει η δύναμη της συνήθειας, η ανεπαρκής πληροφόρηση για την ύπαρξη υποκατάστατων αγαθών και η αβεβαιότητα για τον προσωρινό ή μόνιμο χαρακτήρα της μεταβολής της τιμής. Ένα ακόμα ενδεχόμενο είναι βραχυχρόνια να μην υπάρχουν εναλλακτικές επιλογές (υποκατάστατα).

Μακροχρόνια η ζήτηση είναι ελαστική γιατί με την πάροδο του χρόνου η αντίδραση των καταναλωτών στις μεταβολές της τιμής αυξάνεται, αφού οι καταναλωτές πείθονται για τον μόνιμο χαρακτήρα της μεταβολής της τιμής, πληροφορούνται για την ύπαρξη ή τη δημιουργία νέων υποκατάστατων αγαθών και αρχίζουν σιγά σιγά να αλλάζουν συνήθειες.

Κεφ. 1, ενότ. 2.3, σελ. 17

Μονάδες 2

3. Δύο από τις κατηγορίες αγαθών που παρουσιάζουν ανελαστική ζήτηση:

- Αγαθά πρώτης ανάγκης
- Αγαθά με λίγα υποκατάστατα
- Αγαθά που για την αγορά τους απαιτείται μικρό μέρος του εισοδήματος
- Μη διαρκή αγαθά

Κεφ. 1, ενότ. 2.3, σελ. 18

Μονάδες 2

4.

α) $\text{Πραγματικός μισθός}^* = \frac{\text{Ονομαστικός μισθός}^{**}}{\text{Δείκτης τιμών}} \times 100$

2017: $\text{Πραγματικός μισθός}^* = \frac{39.900}{140} \times 100$

$\text{Πραγματικός μισθός}^* = \text{€}28.500$

2019: $\text{Πραγματικός μισθός}^* = \frac{42.000}{160} \times 100$

$\text{Πραγματικός μισθός}^* = \text{€}26.250$

*Πραγματικός μισθός = Μισθός σε σταθερές τιμές

**Ονομαστικός μισθός = Μισθός σε τρέχουσες τιμές

Η οικονομική κατάσταση του υπαλλήλου χειροτέρευσε, αφού ο πραγματικός του μισθός το 2019 μειώθηκε, σε σχέση με το 2017. **Μονάδες 4**

Κεφ. 5, ενότ. 11, σελ. 164-166

Σύνολο Μονάδων 20

ΕΡΩΤΗΣΗ Β

1.

α) Καμπύλη Α: Καμπύλη Μέσου Προϊόντος
Καμπύλη Β: Καμπύλη Οριακού Προϊόντος

Κεφ. 2, ενότ. 5, σελ.55

Μονάδες 2

β) Τρία στάδια παραγωγικής διαδικασίας:

- Στάδιο Αύξοντος Οριακού Προϊόντος ή Στάδιο του αυξανόμενου οριακού προϊόντος
- Στάδιο Φθίνοντος Οριακού Προϊόντος ή Στάδιο του μειωνόμενου οριακού προϊόντος
- Στάδιο Αρνητικού Οριακού Προϊόντος

Κεφ. 2, ενότ. 5, σελ.58-59

Μονάδες 3

γ) Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης εμφανίζεται με την πρόσληψη του τρίτου εργάτη (ή μετά τον δεύτερο εργάτη), δηλαδή όταν το Οριακό Προϊόν αρχίζει να μειώνεται.

Μονάδες 2

δ) Όταν με δεδομένη τεχνολογία αυξάνεται ένας συντελεστής παραγωγής, ενώ όλοι οι άλλοι παραμένουν σταθεροί, μετά από ένα ορισμένο σημείο το πρόσθετο προϊόν από κάθε επιπλέον μονάδα του μεταβλητού συντελεστή αρχίζει να μειώνεται.

Κεφ. 2, ενότ. 4, σελ.52, 56

Μονάδες 2

ε) Καμπύλη Οριακού Προϊόντος

Το Οριακό Προϊόν στην αρχή αυξάνεται επειδή ο μεταβλητός συντελεστής (εργασία) συνδυάζεται **αποδοτικά** με τους σταθερούς συντελεστές. Μετά το Οριακό Προϊόν μειώνεται γιατί ο μεταβλητός συντελεστής συνδυάζεται ολοένα και πιο **δυσανάλογα** με τους σταθερούς συντελεστές, εξαιτίας της εμφάνισης του νόμου της φθίνουσας απόδοσης. Στη συνέχεια το Οριακό Προϊόν γίνεται αρνητικό γιατί ο μεταβλητός συντελεστής συνδυάζεται πλέον **ασύμφορα** με τους σταθερούς συντελεστές.

Κεφ. 2, ενότ. 5, σελ.57

Μονάδες 3

2.

Αριθμός εργατών L	Συνολικό προϊόν TP	Μέσο προϊόν AP	Οριακό προϊόν MP
3	90	30	30
4	108	27	18
5	120	24	12

Κεφ. 2, ενότ. 5, σελ.55 - 57

Μονάδες 4

3.

Αριθμός εργατών L	Μονάδες παραγωγής Q	Σταθερό κόστος FC	Μεταβλητό κόστος VC	Συνολικό κόστος TC = FC + VC
5	80	500	1.050	α) TC = 500 + 1.050 = 1.550
6	85	500	1.150	β) TC = 500 + 1.150 = 1.650

L	VC = (L x W) + (RM x Q)
5	(5 x €50) + (80 x €10) = 1.050 α)
6	(6 x €50) + (85 x €10) = 1.150 β)

Κεφ. 3, ενότ. 2.4.2, σελ.86-88

Μονάδες 4

Σύνολο Μονάδων 20

ΕΡΩΤΗΣΗ Γ

1.

2018		2019	
α) Σταθερά έξοδα		γ)	
Ενοίκια	20.000		20.000
Μισθοί μόνιμων υπαλλήλων	60.000		60.000
Αποσβέσεις	2.000		2.000
	82.000		82.000

α) Μεταβλητά έξοδα			
Ημερομίσθια εργατών	32.000	32.000 – (32.000 x 20%)	25.600
Πρώτες ύλες	180.000	180.000 – (180.000 x 20%)	144.000
Ηλεκτρισμός	35.000	35.000 – (35.000 x 14%)	30.100
Μεταφορικά	18.000	18.000 – (18.000 x 15%)	15.300
Υπερωρίες	8.000	8.000 – (8.000 x 25%)	6.000
Έξοδα συντήρησης	5.000	5.000 – (5.000 x 22%)	3.900
	278.000		224.900
γ) Συνολικό Κόστος	360.000	γ) Συνολικό Κόστος	306.900

α) Μονάδες 5,5

γ) Μονάδες 8,5

β)

Ημερομίσθια εργατών	Αναλογικά έξοδα
Πρώτες ύλες	Αναλογικά έξοδα
Ηλεκτρισμός	Φθίνοντα έξοδα
Μεταφορικά	Φθίνοντα έξοδα
Υπερωρίες	Αύξοντα έξοδα
Έξοδα συντήρησης	Αύξοντα έξοδα

Μονάδες 1,5

δ)

2018	€	2019	€
	Q = 5 000	α) Q=5 000-(5 000x20%) ή 5 000 x 80%	Q = 4 000

Μονάδες 1

ε)

2018	2019
$ATC = \frac{TC}{Q} = \frac{360.000}{5.000} = €72,00$	$ATC = \frac{TC}{Q} = \frac{306.900}{4.000} = €76,73$

Κεφ. 3, ενότ. 2.1 & 2.2, σελ.75-79

Μονάδες 1

2. α) Στο Νεκρό Σημείο τα Συνολικά έσοδα είναι ίσα με το Συνολικό κόστος (TR = TC), ή η επιχείρηση δεν πραγματοποιεί ούτε κέρδος ούτε ζημιά.

Μονάδες 1

β) Πραγματοποιεί μόνο το φυσιολογικό κέρδος, που θεωρείται στοιχείο του αφανούς κόστους και επομένως περιλαμβάνεται στο συνολικό κόστος .

Κεφ. 4, ενότ. 2.4.1, σελ.119

Μονάδες 1,5

Σύνολο Μονάδων 20

ΕΡΩΤΗΣΗ Δ

1. α)

Φανερό Κόστος:	€
Πρώτες ύλες	42.000
Μισθοί και ημερομίσθια	80.000
Ενοίκια σε τρίτους	12.000
Τόκοι δανείου (30.000 x 3%)	900
	134.900

Μονάδες 1,5

β)

Αφανές Κόστος:	€
Μισθός επιχειρηματία (2.000 x 12)	24.000
Τόκοι ιδίων κεφαλαίων (50.000 x 2%)	1.000
Φυσιολογικό κέρδος (134.900 x 10%)	13.490
Τεκμαρτά ενοίκια	9.600
	48.090

Μονάδες 2

γ)

Οικονομικό κέρδος = Έσοδα – Οικονομικό κόστος*

Οικονομικό κέρδος = 220.000 – 182.990 = **€37.010**

*Οικονομικό κόστος = Φανερό κόστος + Αφανές κόστος

Οικονομικό κόστος = 134.900 + 48.090 = €182.990

Κεφ. 3, ενότ. 1, σελ.70-75

Μονάδες 1

2.

α) $FC + VC = TC$ Όταν $Q = 0$ το $VC = 0$ $\rightarrow FC + 0 = 300$ $FC = €300$

$FC_5 = €300$

Μονάδες 1,5

β) $FC + VC_5 = TC_5$ $300 + VC_5 = 850$ $VC_5 = 550$

$AVC = \frac{VC}{Q}$ $AVC_5 = \frac{550}{5}$ **$AVC_5 = €110$**

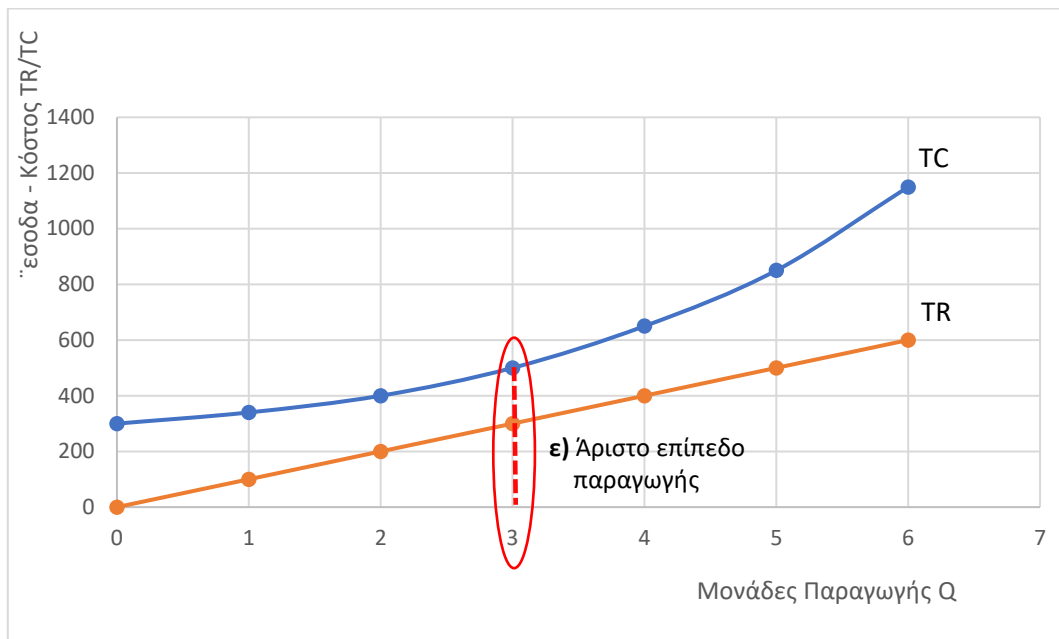
Μονάδες 2

γ) $MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q}$ $MC_5 = \frac{850 - 650}{5 - 4}$ **$MC_5 = €200$**

Μονάδες 1

Κεφ. 3, ενότ. 2, σελ.75-82

δ)

Μονάδες 4

ε)

Ποσότητα Q	Κέρδος/Ζημιά TR - TC
0	-300
1	-240
2	-200
3	-190
4	-250
5	-350
6	-550

Q = 3 Άριστο επίπεδο παραγωγής + Διάγραμμα

Μονάδες 2

Κεφ. 4, ενότ. 2.4.1, σελ.111 – 115

ζ) Η επιχείρηση έχει συμφέρον να συνεχίσει τη λειτουργία της γιατί η ζημιά που πραγματοποιεί όταν λειτουργεί είναι μικρότερη από τη ζημιά που θα πραγματοποιεί αν διακόψει τη λειτουργία της, η οποία θα είναι ίση με το σταθερό της κόστος .

Κεφ. 4, ενότ. 2.4.1, σελ.115

Μονάδες 3

η) Η συγκεκριμένη επιχείρηση λειτουργεί σε συνθήκες τέλειου ανταγωνισμού , αφού η τιμή σε όλα τα επίπεδα παραγωγής είναι σταθερή (μόνο στον τέλειο ανταγωνισμό η τιμή είναι σταθερή).

Κεφ. 4, ενότ. 2.1, σελ.113

Μονάδες 2

Σύνολο Μονάδων 20

ΕΡΩΤΗΣΗ Ε

1.

α) Μέθοδος της Προστιθέμενης αξίας

Προστιθέμενη αξία = Πωλήσεις – (αρχικό απόθεμα + αγορές – τελικό απόθεμα)

Στάδια Παραγωγής	Προστιθέμενη Αξία (€)
Δασική Βιομηχανία 30.000 – (0 + 0 – 2.000)	32.000
Ξυλουργική Βιομηχανία (35.000 – (3.500 + 30.000 – 4.000))	5.500
Επιχείρηση πώλησης καυσόξυλων 37.000 – (1.000 + 35.000 – 0)	1.000
Αξία του τελικού προϊόντος που θα περιληφθεί στο Εγχώριο Προϊόν	38.500

Μονάδες 5

β) Μέθοδος της τελικής αξίας

	€
Αξία του προϊόντος που αγοράζεται από τα νοικοκυριά	37.000
Συν: Τελικό απόθεμα προϊόντος (2.000 + 4.000)	6.000
Μείον: Αρχικό απόθεμα προϊόντος (3.500 + 1.000)	(4.500)
Αξία του τελικού προϊόντος που θα περιληφθεί στο Εγχώριο Προϊόν	38.500

Κεφ. 5, ενότ. 7, σελ.151-153

Μονάδες 3

2.

	€ εκ.
Εθνικό Εισόδημα	950
Μείον Αδιανέμητα κέρδη (230 - 180)	(50)
Συν Μεταβιβαστικές πληρωμές (30 + 15)	45
Προσωπικό Εισόδημα α)	945
Μείον Άμεσοι Φόροι	(80)
Μείον Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ)	(25)
Διαθέσιμο Εισόδημα β)	840
Μείον Κατανάλωση	(650)
Αποταμίευση γ)	190

Κεφ. 5, ενότ. 8.2, σελ.157-158

Μονάδες 5,5

3. Η αύξηση του ΑΕΠ μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι:

- η οικονομία παράγει περισσότερα προϊόντα ή
- τα αγαθά και οι υπηρεσίες πωλούνται σε υψηλότερες τιμές ή
- η οικονομία παράγει περισσότερα προϊόντα και πωλούνται σε υψηλότερες τιμές

Κεφ. 5, ενότ. 11.1, σελ. 164

Μονάδες 1,5

4.

	€ εκ.
Ακαθάριστο Εγχώριο Εισόδημα σε τιμές αγοράς	1.325
Μείον Έμμεσοι φόροι	(30)
Συν Επιδοτήσεις	10
Μείον Αποσβέσεις	(15)
Καθαρό Εγχώριο Εισόδημα σε τιμές συντελεστών α)	1.290
Συν Εισόδημα από το εξωτερικό (130 + 250)	380
Μείον Εισόδημα προς το εξωτερικό (150 + 310)	(460)
Εθνικό Εισόδημα β)	1.210

Κεφ. 5, ενότ. 8.2, σελ.157-158

Μονάδες 5

Σύνολο Μονάδων 20

Γενικό Σύνολο Μονάδων 100

--- ΤΕΛΟΣ ---